

Handlingsplan for et trygt barnehagemiljø

Barn, de skal man snakke til som til alle andre folk.

- Anne-Cath. Vestly

Barnehagen skal sørge for at barna har det trygt og godt

Alle som jobber i barnehagen, må følge med på at barna har det bra. Hvis en voksen vet om, eller tror at et barn blir mobbet, plaget, eller på andre måter ikke har det bra, skal hun eller han de alltid:

- Gripe inn og stoppe krenkelsen med en gang.
- Si ifra til styrer i barnehagen.
- Undersøke hva som har skjedd.
- Sette inn tiltak, og lage en plan for å sørge for at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø

For at barna skal oppleve barnehagen som et godt og trygt sted å være, må voksne i barnehagen opptre på en trygg, varm og anerkjennende måte overfor barna. Det må ikke være tvil om at ansattes lojalitet skal ligge hos barnet, og den lojaliteten veier tyngre enn hensynet til kollegaers følelser, vaner og meninger.

Vi trenger autoritative voksne (det motsatte av autoritær!)

Er lederen/den ansatte for autoritær, kan det bli et dårlig psykososialt miljø i barnehagen. Er lederen/den ansatte for ettergivende, kan det bli det mangel på struktur i hverdagen.

Begge deler går ut over barna.

Det autoritative perspektivet handler om å finne balansen mellom på den ene siden å stille krav og på den andre siden være god på samspill og ta enkeltmennesket på alvor.

Kjennetegn på en autorativ voksenstil:

- Makter å se, høre og bestemme på en gang
- Er på gulvet
- Har høy grad av varme og høy grad av kontroll
- Positiv forsterkning, bygger selvfølelse og selvtillit
- Viser respekt og anerkjennelse for barnet
- Tar hensyn til barnets utviklingstrinn
- Kan være tydelig, være i forkant, være bestemt, men gjør det med varme
- Er en god rollemodell
- Respekterer at også barn vil være selvstendige
- Lytter, lar barna få noen valg innenfor en ramme
- Trener barna på å ta gode avgjørelser innenfor gitte rammer
- Våger å være leder for barna

Hvilke barn får vi da?

- Barna blir sosialt kompetente
- Barna blir selvstendige
- Barna får god selvfølelse, blir selvsikre og trygge
- Barna viser respekt
- Barna blir nysgjerrige, og mindre stresset

Hva sier loven

1. januar 2021 ble ny barnehagelov vedtatt, og barnehagene fikk nytt regelverk for barnehagemiljøet. Den nye loven skal sørge for at alle barn får en trygg og god barnehagehverdag.

- Barnehagen har et ansvar for å følge med på hvordan alle barna har det.
- Alle ansatte har en plikt til å gripe inn, hvis et barn ikke har det bra.
- Barnehagen må undersøke, og sette inn tiltak hvis et barn ikke har det bra.
- Alle som jobber i barnehagen skal melde fra til styrer, hvis de får mistanke om et barn ikke har det trygt og godt.
- Barnehagen må lage en skriftlig plan, hvis et barn ikke har det bra i barnehagen.
- Barnehageeier har ansvar for at barnehagene følger reglene, og må legge til rette for at barnehagen oppfyller kravene i loven.

Alle ansatte i barnehagen har en plikt til å følge med

Alle ansatte har en plikt til å følge med på hvordan alle barna i barnehagen har det. De skal gripe inn hvis barn utsettes for krenkelser. Dette kan være for eksempel være utestengning fra lek, plaging, mobbing, vold eller diskriminering.

Barnehagen må ha gode rutiner for å følge med, og være til stede for barna. Hvis du oppdager at et barn ikke har det bra, må du melde fra til styrer i barnehagen. I alvorlige tilfeller må styrer melde fra til barnehageeier. Hva som er et alvorlig tilfelle, vil være en skjønnsmessig vurdering. Eksempler på alvorlige tilfeller er:

- saker som er særlig voldelige
- hvis flere barn er involvert i mobbing eller utestengelse av et barn
- krenkelsene har pågått over lang tid, uten at barnehagen har klart å løse saken

Hvis et barn eller foreldrene til barnet, sier at barnet ikke har det bra, må barnehagen alltid undersøke hva som har skjedd.

Hvordan oppdage at et barn ikke har det bra?

- gjennom å snakke med barna
- ansatte ser noe eller fanger opp noe i samtaler med andre barn
- foreldre som melder fra at det har skjedd noe i barnehagen
- barn som forteller om noe som har skjedd
- endringer i atferd hos barn eller i barnehagegruppa

Noen barn blir stille og trekker seg tilbake i leken, mens andre gir tydelig beskjed når ting blir vanskelige.

Når ansatte mobber

Hvis du kjenner til eller får mistanke om at en annen ansatt mobber eller utestenger et barn, må du melde fra med en gang til styrer i barnehagen. Dette gjelder også ved vold og trakassering. Styrer skal melde fra til barnehageeier.

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at styreren i barnehagen krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende melde fra til barnehageeieren direkte.

Dette er en skjerping i den nye barnehageloven, se § 43.

Ansatte har en plikt til å gripe inn

Barnehagen skal ha nulltoleranse mot mobbing. Alle som jobber i barnehagen skal gripe inn med en gang, hvis de ser uønsket adferd. Det kan for eksempel være utestengelse fra lek, mobbing eller en slåsskamp.

Undersøke

Plikten til å undersøke betyr at barnehagen skal undersøke barnets opplevelse. Barnehagen trenger ikke å bevise at et barn har blitt mobbet eller ikke har det bra.

Barnehagen skal finne ut hva som er årsaken til at et barn ikke har det bra. Dette er utgangspunktet for å sette inn de riktige tiltakene, for at barnet skal få et trygt og godt barnehagemiljø.

Foreldremedvirkning

Samarbeid mellom hjem og barnehage

Barna er de mest verdifulle foreldre har, og barns trivsel i egen hverdag er helt avgjørende for barnas utvikling og vekst og foreldrenes trygghet.

Det er svært viktig at foreldrene involveres i arbeide med å forebygge, avdekke og stoppe mobbing i barnehagen. Foreldrene må også melde ifra til barnehagen dersom de oppdager mobbing blant barna. Det er av vesentlig betydning at foreldre og ansatte snakker og jobber sammen for å få slutt på mobbingen, og at det lages en plan for hvordan dette kan forebygges, avdekkes og stoppes.

I tillegg til å følge opp eget barns trivsel og velvære, er det av stor betydning når foreldre bryr seg om andres barn og inkluderer dem i egen hverdag. Det kan gjøres ved å hilse på de andre barna i barnehagen, slå av en prat og invitere med andres barn hjem. Foreldrene kan også bidra til å fremme et godt miljø i barnehagen ved å snakke positivt om barnehagen, de ansatte og de andre barna og deres familier seg i mellom.

Barnehagen må lage en plan

Hvis barnehagen får vite at et barn ikke har det bra i barnehagen, må de lage en skriftlig plan for å sikre at barnet får en trygg barnehagehverdag. I planen skal det stå:

- hvilke problemer som skal løses
- hva barnehagen har planlagt
- når tiltakene skal gjennomføres
- hvem som skal gjennomføre tiltakene
- når tiltakene skal evalueres

Det kan også være lurt å ha med en oppsummering av samtalen med barnet og foreldrene. I tillegg bør dere inkludere barnehagens egen vurdering av saken.

Det vil variere fra sak til sak hvor mye som skal dokumenteres i den enkelte saken.

Taushetsplikt og behandling av personopplysninger

Alle som jobber i barnehagen har taushetsplikt. Opplysninger som er omfattet av taushetsplikten gjelder: personlige forhold opplysninger man ønsker å holde for seg selv opplysninger som man får gjennom jobb

Når du skal dokumentere hva som har blitt gjort i en enkelt-sak, vil du måtte behandle personopplysninger. Det kan være både ordinære og sensitive personopplysninger. Barnehagen har både plikt og rett til å behandle personopplysninger. Alle personopplysninger, skal behandles i samsvar med personopplysningslovens regler.

Mobbing kan komme til uttrykk fysisk, i form av lugging, sparking, biting og dytting, eller verbalt i form av nedsettende kommentarer, kritikk og latterliggjøring.

En mer utbredt form for mobbing i denne aldersgruppen, vil være sosial utestenging.

Det vil for eksempel si at et barn systematisk og over tid holdes utenfor i lek og samhandling av ett eller flere andre barn.

På den måten vil den som blir mobbet bli sosialt isolert og trekke seg tilbake fra det sosiale miljøet.

Det er viktig å skille mellom mobbing og den type erting, konflikter og samvæersmønstre som normalt sett forekommer mellom små barn og i barnehager.

Mobbing defineres som systematisk og gjentatt atferd fra en person eller gruppe, rettet mot ett enkelt barn.

Mobbing handler om ubalanse i maktforholdene, det vi kan beskrive som makt og avmakt.

(Kilde: Heidi Wittrup Djup, kommunepsykolog i Bergen)

Hvordan forebygge mobbing i barnehagen?

Barnehagen skal jobbe for å forebygge mobbing og plaging, og skape et godt miljø der barna trives. Alle som jobber i barnehagen, må hjelpe barna til å ta vare på hverandre. Du kan lese mer om hvordan dere kan jobbe for å skape et godt og inkluderende barnehagemiljø i [rammeplan for barnehagen](#).

Nettressurser:

- Barnet mitt blir mobba i barnehagen, kva kan eg gjere?
<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/mobbing/hva-gjor-jeg-nar-barnet-mitt-ikke-trives-i-barnehagen2/>
- Mobbing i barnehagen - Et hefte for deg som arbeider i barnehagen:
https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bfd/bro/2004/0006/ddd/pdfv/210592-mobbing-skjerm_bokm.pdf
- Rollemodeller mot mobbing: <https://www.reddbarna.no/rollemodeller>
- Dialogmodellen mot mobbing i barnehagen
<https://www.fubhg.no/dialogmodellen-mot-mobbing-i-barnehagen.6259449-179541.html>
- Anerkjennelse er universalnøkkelen ( )ARTIKKEL Barnehage.no)
<https://www.barnehage.no/kvalitet-omsorg/anerkjennelse-er-universalnokkelen/134394>

Når små barn prøver seg ut i en sosial verden, er de umodne og uerfarne i forhold til hvordan de skal ta kontakt og tilpasse seg.

*Noen utvikler hensiktsmessige og gode strategier mens andre får problemer i kommunikasjon og samspill.
– Tove Flack*

Rutine når det må sette inn tiltak for å stoppe krenkelse

Alle som jobber i barnehagen, må følge med på at barna har det bra. Hvis en voksen vet om, eller tror at et barn blir mobbet, plaget, eller på andre måter ikke har det bra, skal hun eller han de alltid

- Gripe inn og stoppe krenkelsen med en gang.
- Si ifra til styrer i barnehagen.
- Undersøke hva som har skjedd.
- Sette inn tiltak, og lage en plan for å sørge for at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø.

Hvis barnehagen får vite at et barn ikke har det bra i barnehagen, må styrer eller pedagogisk leder lage en skriftlig plan for å sikre at barnet får en trygg barnehagehverdag.

Dokumentasjon

Dokumentasjon skal minimum omhandle følgende områder:

- På hvilken måte ble saken oppdaget?
- Når ble styrer kontaktet?
- Hvordan har undersøkelsen av hva som har skjedd blitt utført?
- Hva barnehagen har planlagt å gjøre? Beskriv tiltak som er planlagt – alle parter (barn, ansatte og foreldre) skal involveres.
- Når skal tiltakene evalueres og hvordan skal evalueringen gjøres?
- Oppsummering av samtale med barnet/barna Opplevs situasjonen som løst?
- Barnehagens vurdering av saken (evaluering) Opplevs situasjonen som løst?
- Foreldrenes vurdering av saken (evaluering) Opplevs situasjonen som løst?

Utfordringer i barnehagehverdagen

Av og til møter vi relasjonelle utfordringer i barnehagehverdagen som preger både barn og voksne. Det kan dreie seg om at harmonien i gruppa forstyrres, om plaging, fysisk aggresjon eller utestenging. I noen tilfeller kan vi snakke om begynnende mobbeatferd.

I tillegg kan relasjonen mellom den voksne og barnet settes på prøve av utfordrende atferd. Det er alltid den voksne som har ansvaret for å skape og opprettholde gode relasjoner i barnehagen og til å veilede barn som sliter.